

ISSN 2181-7138

МУАЛЛИМ ХЭМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИУ

Илимий-методикалық журнал

2023

1/3-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоқарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз хәм хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы гүўалық берилген.*

Нөкис

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХҲЎЙЛИҚ ТИЙКАРЛАРЫ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Sayliyeva M. M. Jamiyat va shax rivojlantirishda milliy g'oya tamoyillari va mazmuni	160
Kenjayeva M. Sh. Milliy qadriyat tushunchasining mazmun va mohiyati	167
Xujaev M. I., Esanova K. I. Маҳмудхўжа Бехбудий жадид матуботи етакчиси	175
Axmadaliyeva M. Sh., Madraximov I. B. Milliy uyg'onish davri poetikasida yetakchi g'oya va obrazlar	182

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Imomberdiyev S. S. Matematika darslarida ekologik komponentdan foydalanishning ahamiyati	186
Қунназаров А. Қ. Информатика фанидан мултимедиали электрон ўқув қўлланма яратиш ва фойдаланиш методикаси	192
Tursinboeva Z. U., Ismoilova Z. T., Abdullayeva D. A. Differensiallarning taqribiy hisoblashlarga tatbig'i	198
Tursinboeva Z. U., Ismoilova Z. T., Ravshanova R. M. Tarmoqlararo balans munosabatlarining iqtisodiy masalalarga tadbirlari	202
Shomurodov N. A. Taqribiy hisoblashlarda differensial hisob va darajali qatordan foydalanish	207

БАСЛАЎИШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Eshchanova G. O., Durdiyeva M. O. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda ijodiy-kreativ faolligini shakllantirish usullari	212
Ozodova B. Raqamli texnologiya-MTT da zamonaviy zaruriyat	217
Eshchanova G. O., Shamuratova S. Q. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning kitobga bo'lgan qiziqishini shakllantirishga kompetensiyaviy yondashuv	223
Xo'jamberdiyeva Sh. Maktabgacha yoshdagi bolalarni badiiy asarlar bilan tanishtirishning zaruriyati	230
Eshchanova G. O., Egamberdiyeva M. K. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining turli yosh guruhlarida qayta hikoya qilishga o'rgatish orqali nutq, muloqot kompetensiyalarini shakllantirish usullari	236
Nuradilova A. D. Boshlang'ich sinflarda ona tili fanini o'qitishda noan'anaviy dars usulining samarali natijalari	241
Jabborova O. M. Boshlang'ich ta'lim nazariyasi va didaktikasining diagnostika masalalari	246
Mardonov Sh. Q. Boshlang'ich ta'lim metodikasi va samaradorligi diagnostikasi	254
Eshmanova N. N. Boshlang'ich sinflarda bayon va insho yozish klaster metodikasi mazmuni	262
Qarshiboyeva X. K., Muminov Z. Sh. Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish usullari	269
Jabborova O. M., Abdujalilova M. M. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy layoqatini rivojlantirish metodikasi	275
Tashpulatova D. M. Boshlang'ich ta'limda klaster yondashuv asosida o'quv fanlarini integratsion o'qitish mexanizmlarini takomillashtirish samaradorligi	279
Жансаитова Ж. Б., Таджибаев И. У. Бастауыш сынып оқушыларына арналган психологиялық-педагогикалық диагностика	287
Eshmanova N. N., Rahmonova M. Oilada bola tarbiyasida o'zaro munosabatlar tizimi pedagogik-psixologik xususiyatlari va omillari	293
Tojiboyeva G. R. Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda "Rivoj" loyihasiga asoslangan innovatsion maktab imkoniyatlari	299

BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA KLASTER YONDASHUV ASOSIDA O‘QUV FANLARINI INTEGRATSION O‘QITISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI

*Tashpulatova D. M.
ChDPU o‘qituvchi*

Tayanch so‘zlar: ta‘lim, boshlang‘ich, klaster, fan, integratsiya, o‘qitish, mexanizm, takomillashtirish.

Ключевые слова: образование, начальное, кластер, предмет, интеграция, обучение, механизм, оптимизация.

Key words: education, primary, cluster, science, integration, teaching, mechanism, improvement.

O‘zbekiston ta‘lim tizimida boshlang‘ich ta‘lim bosqichini sifatli rivojlantirish jarayoni kechmoqda [1]. Shu jihatdan boshlang‘ich ta‘lim klaster yondashuv asosida o‘quv fanlarini integratsion o‘qitishning nazariy masalalari samaradorligini aniqlash muhim ahamiyatga ega. Bunda avvalo boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining o‘ziga xos malakaga ega bo‘lishi taqozo etiladi.

O‘zbekistonda barpo etilayotgan Uchinchi Renessans davrida boshlang‘ich ta‘limda sifat samaradorligiga erishish va bunda boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari faoliyatiga tayanish dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

O‘zbekistonda boshlang‘ich ta‘limni yanada rivojlantirish jarayoni kechmoqda. Bu jarayonda bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy qiyofasi (imiji) muhim o‘rin tutadi.

Xorijlik pedagog olimi N.V.Kuzmina boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining qiyofasini quyidagi yondashuv asosida shakllantirishni tavsiya etadi:

- 1) kasbiy bilimga ega bo‘lish;
- 2) loyihachi bo‘lish;
- 3) konstruktiv bo‘lish;
- 4) maslahatchi bo‘lish;
- 5) tashkilotchi bo‘lish [2].

Mazkur komponentlarning ma‘nosi quyidagicha: bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi kasbiy-nazariy bilimni egallashi, mustaqil fikrga ega bo‘lishi va mudom o‘zi ustida ishlab borishi kerak; uning loyihachiligi har bir darsni

o'ziga xos tarzda o'tkazishi bilan belgilanadi; konstruktivligi o'quvchilar bilan til topisha olishi va bolaparvarligi bilan namoyon bo'ladi; maslahatchiligi ta'lim oluvchilar va ularning manfaatdor shaxslari bilan kirishimlidir;

tashkilotchiligi esa ongi pedagogik texnologiyalarni amaliyotda qo'llay olishi bilan belgilanadi.

Bizning yondashuvimizga ko'ra, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi ilmiy qiyofasida (imijida) quyidagilar bo'rtib turishi kerak:

- bolaparvarlik;
- o'z kasbini sevishi;
- pedagogik faol bo'lish;
- o'zi ustida doimiy ishlashi [3].

Bunday yondashuv asosida oliy pedagogik ta'lim jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash maqsadga muvofiq bo'ladi. Shu jihatdan xalqaro pedagogik tajribalarda qabul qilingan quyidagi konseptual yo'nalishlarga e'tibor berish lozim:

a) bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilariga kasbiy, psixologik va pedagogik

bilim berish;

b) bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini pedagogik ko'nikma bilan qurollantirish;

v) boshlang'ich sinf o'qituvchilarining zamonaviy texnologik imkoniyatlaridan foydalanishga o'rgatish;

g) bola bilan ishlash psixologiyasini shakllantirish.

Ushbu yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash kutilgan samarani berishi shubhasizdir. Ayni paytda, har bir o'qituvchi faoliyati davomida o'zining kasbiy qiyofasini takomillashtirib borishini unutib bo'lmaydi.

Bizning yondashuvimizga binoan bugungi kunda boshlang'ich sinf o'qituvchilari zamonaviy yondashuvlardan xabardor bo'lishi kerak. Shu jihatdan bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari qiyofasida pedagogik, psixologik va estetik malakalik bo'rtib turishi kerak. Bu borada quyidagi pedagogik malakalarni egallash maqsadga muvofiq bo'ladi:

- bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari pedagogik vazifani qo'ya olishi, o'quv-tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil eta olishi kerak;
- imkon qadar har bir o'quvchi bilan individual ishlash uslubiga ega bo'lishi shart;
- o'quv materiallari bilan ishlash ko'nikmasini egallash bo'lajak o'qituvchilar uchun muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonda barpo etilayotgan Uchinchi Renessans jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash muhim vazifa hisoblanadi. Buning uchun quyidagilarga ahamiyat berish maqsadga muvofiq bo'ladi:

- bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini pedagogik qonuniyatlar va texnologiyalar bilan chuqur tanishtirish;
- bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini intellektual va ma'naviy salohiyati yuksak yangi avlod kadrlarini tayyorlash, ta'lim tashkilotlari bitiruvchilari zamonaviy kasb egalari bo'lishlari uchun ularda zarur ko'nikma va bilimlarni shakllantirish;
- dunyo miqyosidagi bugungi keskin raqobatga bardosh bera oladigan milliy ta'lim tizimini yo'lga qo'yish, darslik va o'quv qo'llanmalarini zamon talablari asosida takomillashtirish, ularning yangi avlodini yaratish, o'quv dasturlari va standartlarini optimallashtirish;
- ta'lim-tarbiya muassasalarining rahbar xodimlari, pedagog va murabbiylari, professor-o'qituvchilari va ilm-fan sohalari vakillarining jamiyatimizdagi o'rni va maqomini oshirish, ularning mashaqqatli mehnatini munosib qadrlash va faoliyat samaradorligiga qarab moddiy rag'batlantirish;
- pedagog xodimlarning kasbiy mahorati va faoliyat samaradorligini muntazam oshirib borish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, malaka oshirish tizimini "hayot davomida o'qish" tamoyili asosida takomillashtirib borish;
- ilmiy-tadqiqot va ta'lim xizmatlarini ko'rsatish bo'yicha xususiy sektorning salmog'ini kengaytirish, hududlarda nodavlat ta'lim tashkilotlarini tashkil etish orqali raqobat muhitini shakllantirish, ta'lim sohasida davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish;
- zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llagan xolda ta'limni boshqarishni avtomatlashtirish va har tomonlama tahlil qilib borish tizimini yaratish, elektron resurslar va masofaviy ta'limni yanada rivojlantirish, ta'lim oluvchilar o'rtasida IT-sohasidagi kasblarni ommalashtirish;
- ilm-fanni iqtisodiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylantirish, ilmiy tadqiqotlar ko'lamini kengaytirish, iqtidorli yosh olimlarning innovatsion faoliyatini rag'batlantirish, mavjud ilmiy tashkilotlar salohiyatini yanada mustahkamlash va rivojlantirish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PF-6108-sonli Farmonida berilgan mazkur topshiriqlar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash maqsadga muvofiq bo'ladi.

Pedagogik olimlarning fikricha, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari quyidagi funksional komponentlarni bilishi kerak:

- 1) o'quv materiallarini tayyorlash va taqdim etish;
- 2) o'quvchilarni bilim va tarbiya olishga qiziqitira olishi;
- 3) o'quvchilar shaxsida uchraydigan kamchiliklarni bartaraf eta olishi;
- 4) muntazam ravishda o'quvchilarni kuzatib borishi.

Mazkur yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Tajribali pedagog olimlardan A.K.Markovo yondashuviga ko'ra bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyati to'rt yo'nalishdan iborat:

- 1) Kasbiy psixologik va pedagogik bilimlarni egallash;
- 2) Kasbiy pedagogik malakani egallash;
- 3) Kasbiy psixologik ko'nikmalarni egallash;
- 4) Shaxsiy fazilatlar egasi bo'lish.

Bizning yondashuvimizga ko'ra, ushbu tavsiyalar nazariy va amaliy jihatdan asoslarga ega. Shu sababli oliy pedagogik ta'lim jarayonini tashkil etishda bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy, psixologik va estetik jihatdan tayyorlashga e'tibor berish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Hozirgi zamon rivojlanish jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda modellashtirish masalasiga ahamiyat berish dolzarb bo'lib turibdi. Unga ko'ra, oliy pedagogik ta'lim jarayoni o'ziga xos model ko'rinishiga ega bo'lishi kerak. Chunki modellashtirish to'rt jihatga ega bo'ladi:

- model bu o'quv materiallarini tizimli taqdim etish;
- model muammolarni o'z vaqtida aniqlash va bartaraf etib borish;
- model ta'lim oluvchini hamisha obyekt sifatida bilish;
- model yangi ma'lumotlarni o'z vaqtida o'quv jarayoniga kiritib borish.

Shu jihatdan bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash ishlarini modellashtirib olish maqsadga muvofiq bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni (2020-yil 23-sentyabr) 5-bobida o'qituvchilarning huquqiy maqomi belgilangan.

Mazkur huquqiy maqomga ko'ra, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatga quyidagi asoslarga binoan yo'naltirilishi kerak:

- chuqur kasbiy tayyorgarlik va ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega bo'lish;
- ta'lim oluvchilar huquqlariga rioya qilish;
- kafolatlangan ish sharoitidan foydalanish;
- o'quv dasturlarini tuzishda mualliflik dasturlarini ishlab chiqishni bilish;

- zamonaviy pedagogik shakllarni, o‘qitish va tarbiya vositalarini erkin tanlash;
- innovatsiyalar ishlab chiqish va amaliyotga joriy qilish;
- sog‘liqni saqlash muassasalarida bepul tibbiy ko‘rikdan o‘tish;
- ta’lim oluvchilarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishda ishtirok etish.

Oliy pedagogik ta’lim jarayonida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari ana shu huquqlar asosida faoliyatga yo‘naltirilishi kerak. Ayni paytda, mazkur Qonunda o‘qituvchilarning quyidagi majburiyatlari ham belgilab qo‘yilgan:

- ta’lim-tarbiya jarayoni ishtirokchilarining sha’ni, qadr-qimmatini va ishchanlik obro‘cini hurmat qilish;
- o‘quv mashg‘ulotlarini sifatli o‘tkazishi;
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan o‘qitish va tarbiyaning ilg‘or hamda innovatsion shakllari va usullaridan foydalanishi;
- voyaga yetmagan ta’lim oluvchilar bilan ta’lim-tarbiya ishlarini ularning ota-onasi bilan birgalikda olib borishi;
- o‘z malakasini muntazam ravishda oshirib borishi;
- tibbiy ko‘rikdan o‘z vaqtida o‘tishi.

Mazkur majburiyatlar bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini kasbiy faoliyatga yo‘naltirishning asoslari bo‘lib xizmat qiladi.

Bizning yondashuvimizga ko‘ra bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari kasbiy faoliyatga quyidagi mexanizmlar asosida yo‘naltirilishi kerak:

- a) mutaxassislik fanlarini o‘qitish jarayonida;
- b) maxsus kurslar vositasida;
- v) mustaqil ta’lim vositasida;
- g) ustoz-shogird an’anasi vositasida.

Bu mexanizmlarga amal qilish bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini kasbiy faoliyatga yo‘naltirish jarayonini aniq tashkil etish imkonini beradi.

Misol uchun, mustaqil ta’lim vositasini olaylik. Pandemiya kabi murakkab sharoitlar shuni ko‘rsatdiki, oliy pedagogik ta’lim jarayoni hamisha va har qanday vaziyatda mustaqil ta’limga tayyor turishi kerak.

Shunday qilib boshlang‘ich sinf o‘qituvchilariga qo‘yiladigan talablar pedagogik, psixologik va sotsiologik xarakterga egaligi bilan ahamiyatli hisoblanadi.

Mazkur umumiy talablardan kelib chiqib, bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining malaka talablarini belgilash mumkin.

O‘zbekistonning yangi taraqqiyotini barpo etish jarayonida boshlang‘ich ta’limni rivojlantirish va uning vositasida o‘quvchilarni har tomonlama

barkamol voyaga yetkazish vazifalari dolzarb bo‘lib turibdi. Bunda asosiy vazifa boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari zimmasiga tushadi. Shu sababli keyingi vaqtlarda boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining malaka talablari va ularni shakllantirishning metodik asoslari to‘g‘risida yangicha vazifalar qo‘yilmoqda.

Bugungi kunga qadar amalda bo‘lgan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2006-yil 16-fevraldagi 25-sonli Qarori bilan tasdiqlangan “Pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishga qo‘yiladigan Davlat talablari”da boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining malaka talablari belgilangan. Unga ko‘ra, boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi avvalo oliy ma‘lumotli bo‘lishi kerak. Bu o‘rinda “oliy ma‘lumotli bo‘lish” tushunchasini boshlang‘ich ta‘lim asoslari va boshlang‘ich sinflarda o‘qitiladigan fanlar bo‘yicha kasbiy-nazariy bilim, ko‘nikma, malaka hamda kompetensiyaga ega bo‘lishlikni tushunish lozim.

Mazkur Davlat talablarida boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun malaka talablari quyidagicha belgilangan:

- 1) o‘qitish (dars berish) mahorati;
- 2) tarbiyalash mahorati;
- 3) o‘quv-tarbiya jarayonida gumanitar omilni belgilaydigan shaxsiy sifatlar;
- 4) boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining bilimlarini xolisona nazorat qilish va baholash mahorati.

Bu o‘rinda o‘qitish (dars berish) mahorati bo‘yicha quyidagi talablar belgilanganligini eslatib o‘tish joiz:

- kasbiy layoqat va eruditsiya (his-tuyg‘uga) ega bo‘lish;
- psixologik-pedagogik tayyorgarlikka ega bo‘lish;
- boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini mustaqil fikrlashga va yangi ilmlar olishga o‘rgatish mahoratiga ega bo‘lish;
- o‘quv adabiyotlari shakllari va turlarini bilish;
- yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini egallash, Internet global tarmog‘i bilan ishlash ko‘nikmasiga ega bo‘lish;
- malaka oshirish shakllarini bilish;
- ilmiy-pedagogik ijodiyot metodologiyasini bilish;
- pedagogik fanlarning asosiy yo‘nalishlarini bilish;
- predmetlar aro aloqalardan foydalanish mahoratiga ega bo‘lish;
- notiqlik san‘ati asoslarini bilish;
- bola huquqlari va ta‘limga oid hujjatlarni bilish.

Mazkur talablar boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining amaliy faoliyati davomida shakllanib boradi va ular davomli malaka oshirish vositasida takomillashtiriladi.

Davlat talablarida tarbiyalash mahorati bo'yicha boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun quyidagi malaka talablari qo'yilgan:

- tarbiyalashning metodikasini bilish;
- tarbiyaning pedagogik va psixologik asoslarini bilish;
- tarbiyalash jarayonida etika va estetika qoidalariga amal qilish;
- boshlang'ich sinf o'quvchilarining har birini teng va huquqiy asosda tarbiyalash.

Bu talablar bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari tomonidan oliy pedagogik ta'lim jarayonida o'zlashtiriladi va amaliy faoliyat jarayonida tajriba sifatida rivojlantirib boriladi.

Mazkur Davlat talablarida boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun quyidagi shaxsiy sifatlarga ega bo'lish belgilangan:

- talabchan bo'lish;
- haqqoniy bo'lish;
- halollikka amal qilish;
- mehribon bo'lish;
- xushmuomala bo'lish.

E'tibor berilsa, bu talablar har bir insonning shaxsida mavjud va boshlang'ich sinf o'qituvchisi amaliy faoliyati davomida ularga birlamchi tarzda amal qilishi taqozo etiladi.

Davlat talablarida boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun o'quvchilarning bilimlarini xolisona nazorat qilish va baholash bo'yicha quyidagi malaka talablari qo'yilgan:

- dars berishda psixologik-pedagogik qoidalarga qat'iy amal qilish;
- boshlang'ich sinf o'quvchilarining tarbiyalanish jarayonini kuzatib borish;
- o'quvchilarning bilimlari va ko'nikmalarini xolisona baholash;
- baholashda tavsiya etiladigan metodlar va mexanizmlarga amal qilish;
- mustaqil ravishda standartlashtirilgan testlarni ishlab chiqish;
- o'quvchilarning bilimi va tarbiyaviy rivojlanishini muntazam nazorat qilib borish.

Bu talablar boshlang'ich sinf o'qituvchilarining amaliy faoliyatidagi asosiy vazifalardan hisoblanadi. Shu sababli ularga amal qilishda pedagogik jamoa bilan hamkorlik qilish tavsiya etiladi.

E'tibor berilsa, boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun muhim malaka talablari belgilangan. Mazkur talablar amaliy faoliyat davomida shakllantirib boriladi va qayta tayyorlash, malaka oshirish hamda muddatli o'qishlar davomida ular rivojlantiriladi.

Maktab pedagogik jamoasi boshlang'ich sinf o'qituvchisining malaka talablariga javob berishi va amal qilishi to'g'risida xulosa berish huquqiga ega. Shu jihatdan mazkur talablarning ahamiyati muhim hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun qo'yilayotgan malaka talablari ularning amaliy faoliyatida sifat va samaradorlikka erishish uchun asosiy ta'limiy hujjat hisoblanadi. Shu sababli har bir boshlang'ich sinf o'qituvchisining mazkur talablarga javob berishi va ularga rioya qilishi maktab pedagogik jamoasining vazifalaridan biri sifatida belgilangan.

Adabiyotlar:

1. Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi. // www.ziyounet.uz
2. Бордовская Н.В., Реан А.А Педагогика.- СПб. «Питер». 2001.-с 154
3. Jabborova O.M., Umarova Z.A., Boboxodjayeva L.G. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi, innovatsiya va integratsiya. – Toshkent, 2021

РЕЗЮМЕ

Maqolada boshlang'ich ta'limda klaster yondashuvi asosida o'quv fanlarini integratsion o'qitish samaradorligi tahlil etilgan.

РЕЗЮМЕ

В статье проанализированы результаты интеграционного обучения предмета в начальном образовании на основах кластерного подхода.

SUMMARY

The article analyzes the effectiveness of integrated teaching of academic subjects based on the cluster approach in primary education.